

Τα σημαντικότερα ποιητικά χαρακτηριστικά του Κλασικισμού, του Ρομαντισμού, του Παρνασσισμού, του Συμβολισμού και του Μοντερνισμού

Κλασικισμός:

- Η τεχνοτροπία που εμφανίστηκε την περίοδο της Αναγέννησης και διήρκεσε πολύ, σχεδόν τέσσερις αιώνες.
- Ο κλασικισμός παραπέμπει στην ελληνική κλασική αρχαιότητα και στη ρωμαϊκή περίοδο από όπου αντλεί τα θέματά του.
- Έχει ανθρωπο-κεντρικό χαρακτήρα. Εξιδανικεύει τον αρχαίο κόσμο, τον αρχαίο άνθρωπο, παραβλέποντας τις αδυναμίες και τα ελαττώματα της ανθρώπινης φύσης και προβάλλοντας, κατά κύριο λόγο, το υψηλό και το ευγενές.
- Δεν προτιμώνται οι πεζές λέξεις της καθημερινής ζωής, με το σκεπτικό ότι δεν εκφράζουν αξιόλογες έννοιες. Το λεξιλόγιο είναι αυστηρά επιλεγμένο και το ύφος λιτό (έκφραση του ελληνικού μέτρου).

Ρομαντισμός

- Ο ρομαντισμός, ως πνευματικό κίνημα, χαρακτηρίζεται κυρίως από:
- την άρνηση του ορθολογικού πνεύματος του διαφωτισμού
- την αμφισβήτηση της τυποποίησης του κλασικισμού .
- Ο ελληνικός ρομαντισμός εκφράστηκε από τους Φαναριώτες ή τη λεγόμενη Παλαιά Αθηναϊκή Σχολή κατά την περίοδο 1830-1880.
- Ως τεχνοτροπία αντλεί θέματα κυρίως από τους αγώνες των λαών και από τη φύση, τα οποία συνδέονται με τον εσωτερικό κόσμο του ποιητή (αποκάλυψη προσωπικών συναισθημάτων).
- Θέματα: Επιστροφή στη φύση, έρωτας -συνήθως εξιδανικευμένος, μελαγχολικός και ανολοκλήρωτος- η αμείλικτη φθορά του χρόνου, νοσταλγία του ένδοξου παρελθόντος, θρησκευτικότητα, αγώνας για την ελευθερία , ηρωισμός, πατριωτική έξαρση, θάνατος. Το συγκινησιακό, το ιδανικό και το υπερβολικό ελκύουν τον ρομαντικό καλλιτέχνη, ο οποίος εκφράζει διάθεση απαισιοδοξίας και μελαγχολίας καθώς και νοσταλγία για τα περασμένα, τάση για το παράδοξο, το υπερφυσικό, το μυστηριώδες.
- Τα ρομαντικά κείμενα χαρακτηρίζονται από ελευθερία στη μορφή, ποικίλα εκφραστικά μέσα και κυρίως δυνατές εικόνες. Προτίμηση ορισμένων σκηνικών , π.χ.

φεγγαρόλουστα, θαλασσινά τοπία κ.ά. Αφθονούν τα σχήματα λόγου (ύφος ρητορικό, πομπώδες).

- Ο ποιητής αναδεικνύει, εν γένει , το συναίσθημα σε κυρίαρχο εκφραστικό μέσο και στρέφεται στην αχαλίνωτη φαντασία (πάθος και λυρισμός). Δημιουργεί στίχο με τολμηρό και προσωπικό λεξιλόγιο, συνήθως έμμετρο , με ομοιοκαταληξία.

Παρνασσισμός:

Λογοτεχνικό ρεύμα που αποτέλεσε αντίδραση στη θεματική του ρομαντισμού. Βασικά γνωρίσματά του αποτέλεσαν τα εξής:

- Η στροφή προς την κλασική παράδοση , κυρίως τον αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό πολιτισμό
- Η χαλιναγώγηση του πάθους και του συναισθήματος
- Η άψογη μορφική εμφάνιση των στίχων, η προσεγμένη και πλούσια ομοιοκαταληξία και η ακρίβεια στην έκφραση (προσπάθεια ποιητών να δώσουν στα ποιήματά τους την ομορφιά ενός αρχαίου αγάλματος)
- Ο ηχηρός και ρωμαλέος στίχος
- Η προσπάθεια αποτύπωσης του εξωτερικού κόσμου με έντονες εικόνες και φράσεις
- Η συμπύκνωση των νοημάτων.

Συμβολισμός

Ο συμβολισμός, ως ποιητική τεχνοτροπία , αποτέλεσε αντίδραση στον παρνασσισμό και με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά :

- Ο δημιουργός απομακρύνεται από την εξωτερική πραγματικότητα, αντλεί τα θέματά του από τον εσωτερικό του κόσμο και από την υποκειμενική του ζωή (συναισθήματα, ιδέες, μεταφυσικές ανησυχίες). Κυριαρχεί η φαντασία, το υποσυνείδητο, ο εσωτερισμός.
- Απαισιοδοξία, ανία και πνεύμα παρακμής.
- Η ποίηση γίνεται μελαγχολικό καταφύγιο του ποιητή .
- Τα πράγματα γίνονται σύμβολα των συναισθημάτων του.

Ως προς τη μορφή,

- Δεν ενδιαφέρει τόσο η σημασία των λέξεων όσο η μουσικότητα και η υποβλητικότητα τους (επίδραση από ρομαντισμό) .
- Οι λέξεις καθίστανται σύμβολα ψυχικών καταστάσεων.
- Το σύμβολο είναι βασικό εκφραστικό μέσο.
- Ο στίχος σύντομος, με ασύνδετες, θολές, ακαθόριστες εικόνες (η εσωτερική πραγματικότητα υποβάλλεται με τρόπο συγκεχυμένο).

Μοντερνισμός

Επηρέασε πολύ τη νεότερη ποίηση. Βασικά χαρακτηριστικά του αποτέλεσαν τα εξής:

Θέματα: Μοναξιά, αποξένωση, ψυχική και πνευματική αναπηρία του σύγχρονου ανθρώπου, επιθυμία για απελευθέρωση της ατομικότητας, κυριαρχία της έννοιας του τραγικού.

Περιεχόμενο:

- Υποδήλωση ή απόκρυψη του θεματικού κέντρου
- Ειρωνεία και δυσνόητος χαρακτήρας ποιήματος
- Τίτλος νοηματικά ανενεργός
- Συνειρμική λειτουργία της μνήμης
- Ερμητικότητα, σκοτεινότητα, αφαίρεση , ελλειπτικότητα , το άλογο και δραματικό στοιχείο της γραφής

Μορφή:

- Παραθέματα, παραπομπές και πολυγλωσσία
- Αποσπασματικότητα, κατακερματισμός των εικόνων
- Ελεύθερος στίχος
- Καθημερινό λεξιλόγιο
- Οι λέξεις «αποσυνδέονται» από το νόημά τους με τη χρήση μεταφορικού λόγου και συμβόλων
- Μια εγγενής μουσικότητα, που αναβρύζει απ' ευθείας από τον ποιητικό λόγο.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΙΚΗΣ-ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	Η ΝΕΟΤΕΡΙΚΗ-ΜΟΝΤΕΡΝΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Έμμετρος στίχος και συνήθως με ομοιοκαταληξία, ποιητικοί κανόνες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η νεοτερική ποίηση αμφισβητεί κάθε κανόνα.
<ul style="list-style-type: none"> • Χωρισμός του ποιήματος σε στροφές με ίσο αριθμό στίχων, συχνά ισοσύλλαβων 	<ul style="list-style-type: none"> • Άνισες στροφικές ενότητες. Στίχος ελεύθερος, ανομοιοκατάληκτος, ανισοσύλλαβος. Έλλειψη μέτρου Πεζολογική ποιητική μορφή.
<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός του θέματος και έλλογη νοηματική αλληλουχία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσνόητη ποίηση, άλογο στοιχείο, σκοτεινότητα του νοήματος. Ερμηνευτική πολλαπλότητα, υπαινικτικότητα, πολυσημία. Διάσπαση της λογικής αλληλουχίας (συνειρμοί). Ελλειπτικές φράσεις , πύκνωση λόγου.
<ul style="list-style-type: none"> • Τίτλος δηλωτικός του περιεχομένου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τίτλος νοηματικά ανενεργός.
<ul style="list-style-type: none"> • Τήρηση γραμματικών και συντακτικών κανόνων, κανονική στίξη. Ποιητικό, εξεζητημένο λεξιλόγιο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πεζολογική ποιητική μορφή, ακανόνιστη στίξη. Χρήση λέξεων και από τον καθημερινό λόγο (αντιποιητικές, ακόμη και κακόηχες). Απροσδόκητοι συνδυασμοί λέξεων.
<ul style="list-style-type: none"> • Επιμονή σε σχήματα λόγου και σε εκφραστικά μέσα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Κυριαρχία της εικόνας. Τολμηρά εκφραστικά μέσα. Σύμβολο σκοτεινό : άλογη συστοιχία.
<ul style="list-style-type: none"> • Λυρισμός (έκφραση συναισθημάτων). Σύμβολο κατανοητό : λογική συστοιχία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχουν ιδέες, έννοιες και συναισθήματα που ήταν αδύνατο να εκφραστούν μέσα από τους αυστηρούς και δεσμευτικούς κανόνες της παραδοσιακής ποίησης. Γόνιμη σύνδεση με μοντερνισμό, υπερρεαλισμό, έμφαση στο νέο. Δραματικότητα (πυκνή διαδοχή εικόνων, ιδεών και συναισθημάτων).